

Warszawa, dnia 25 sierpnia 2015 r.

Poz. 1232

OBWIESZCZENIE

MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

z dnia 4 sierpnia 2015 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

1. Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172 i Nr 232, poz. 1378 oraz z 2015 r. poz. 1045) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. z 2013 r. poz. 1163), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 czerwca 2014 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 884).

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity rozporządzenia nie obejmuje § 2 i § 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 czerwca 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 884), które stanowią:

„§ 2. Do postępowań w sprawach dotyczących przyznania pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 wszczętych w terminach składania wniosków o przyznanie tej pomocy, które rozpoczęły bieg przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, stosuje się przepisy dotychczasowe.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *M. Sawicki*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia 4 sierpnia 2015 r. (poz. 1232)

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 8 lipca 2008 r.

w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. z 2013 r. poz. 173 oraz z 2015 r. poz. 349) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i tryb przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, zwanej dalej „pomocą”, w szczególności:

- 1) tryb składania wniosków o przyznanie pomocy;
- 2) szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o przyznanie pomocy;
- 3) szczegółowe wymagania, jakim powinna odpowiadać umowa, na podstawie której jest przyznawana pomoc, zwana dalej „umową”;
- 4) tryb składania wniosków o płatność;
- 5) przypadki, w których następcy prawnemu beneficjentowi albo nabywcy przedsiębiorstwa albo jego części lub nabywcy gospodarstwa rolnego albo jego części może być przyznana pomoc, oraz warunki i tryb przyznania tej pomocy;
- 6) kategorie siły wyższej i wyjątkowe okoliczności, inne niż wymienione w przepisach *rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15, z późn. zm.)²⁾*, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1974/2006”, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy.

§ 2. O pomoc na operacje, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, zwane dalej „małymi projektami”, może ubiegać się podmiot będący:

- 1) osobą fizyczną, która:
  - a) jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
  - b) jest pełnoletnia,
  - c) ma miejsce zamieszkania na obszarze objętym lokalną strategią rozwoju, zwaną dalej „LSR”, lub wykonuje działalność gospodarczą na tym obszarze albo
- 2) osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną, jeżeli posiadają siedzibę na obszarze objętym LSR lub prowadzą działalność na tym obszarze, z wyłączeniem województwa.

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1261).

²⁾ Utraciło moc z dniem 1 stycznia 2014 r. na podstawie art. 19 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 807/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i wprowadzającego przepisy przejściowe (Dz. Urz. UE L 227 z 31.07.2014, str. 1); rozporządzenie stosuje się nadal do operacji wdrożonych na podstawie programów zatwierdzonych przez Komisję zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.) przed dniem 1 stycznia 2014 r.

§ 3. 1. Pomoc na małe projekty jest przyznawana, jeżeli mały projekt, oprócz warunków określonych w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, zwanej dalej „ustawą”:

- 1) będzie realizowany w zakresie określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia, a jego całkowity planowany koszt wynosi co najmniej 4,5 tys. złotych, lecz nie więcej niż 100 tys. złotych;
- 2) nie będzie finansowany z udziałem innych środków publicznych, z wyłączeniem przypadku współfinansowania:
  - a) z Funduszu Kościelnego lub
  - b) z dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego lub subwencji ogólnej;
- 3)³⁾ będzie realizowany w nie więcej niż dwóch etapach, jego zakończenie i złożenie wniosku o płatność ostateczną będącą refundacją kosztów kwalifikowalnych wypłacaną po zrealizowaniu całego małego projektu nastąpi w terminie 2 lat od dnia zawarcia umowy, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty, lecz nie później niż do dnia 31 marca 2015 r., przy czym płatność ostateczna będzie obejmować nie mniej niż 25% łącznej planowanej kwoty pomocy.

2. Pomoc na małe projekty jest przyznawana:

- 1) podmiotowi, o którym mowa w § 2;
- 2) jeżeli zostały spełnione warunki określone w rozporządzeniu;
- 3) do wysokości limitu dostępnych środków, który jest określony w informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty za pośrednictwem lokalnej grupy działania wybranej do realizacji LSR, zwanej dalej „LGD”.

3. Pomoc jest przyznawana podmiotowi, o którym mowa w § 2 pkt 1, jeżeli mały projekt jest związany z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą albo z działalnością gospodarczą, którą ten podmiot planuje podjąć, chyba że będzie realizowany wyłącznie w zakresie określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia w pkt 2 lit. a lub pkt 5 lit. c.

§ 4. 1. Pomoc na małe projekty przyznaje się w formie refundacji części kosztów, które są uzasadnione zakresem realizacji małego projektu, niezbędne do osiągnięcia jego celu oraz racjonalne:

- 1) określonych w ust. 1a, w tym kosztów ogólnych, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją małego projektu,
- 2) poniesionych:
  - a) od dnia zawarcia umowy, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty,
  - b) w formie rozliczenia pieniężnego, a w przypadku transakcji, której wartość, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza 1000 złotych – w formie rozliczenia bezgotówkowego

– zwanych dalej „kosztami kwalifikowalnymi małych projektów”.

1a. Do kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, zalicza się koszty:

- 1) ogólne obejmujące koszty:
  - a) przygotowania dokumentacji technicznej małego projektu,
  - b) opłat za patenty, licencje lub wynagrodzenia za przeniesienie autorskich praw majątkowych,
  - c) opłat notarialnych, skarbowych lub sądowych,
  - d) sprawowania nadzoru autorskiego lub inwestorskiego;
- 2) zakupu materiałów lub przedmiotów;
- 3) zakupu usług lub robót budowlanych;
- 4) najmu, dzierżawy lub zakupu oprogramowania, sprzętu, narzędzi, urządzeń lub maszyn, z wyłączeniem środków transportu napędzanych mechanicznie, z tym że w przypadku części małego projektu, która nie obejmuje inwestycji,

³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 czerwca 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 884), które weszło w życie z dniem 17 lipca 2014 r.

koszty zakupu oprogramowania, sprzętu, narzędzi, urządzeń lub maszyn podlegają refundacji wyłącznie, gdy nie przekraczają kosztów ich najmu lub dzierżawy.

2. Do kosztów kwalifikowalnych małych projektów stanowiących koszty ogólne zalicza się koszty w wysokości nieprzekraczającej 10% pozostałych kosztów kwalifikowalnych małych projektów pomniejszonych o wartość wkładu niepieniężnego.

3. Do kosztów kwalifikowalnych małych projektów zalicza się także:

- 1) podatek od towarów i usług (VAT), uiszczany w związku z poniesieniem kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, na zasadach określonych w *art. 71 ust. 3 lit. a rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.)⁴⁾*, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1698/2005”;
- 2) wartość wkładu niepieniężnego obejmującą wartość:
  - a) pracy oraz usług świadczonych nieodpłatnie, stanowiącą iloczyn liczby przepracowanych godzin oraz ilorazu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w drugim roku poprzedzającym rok, w którym złożono wnioski o przyznanie pomocy na małe projekty, i liczby 168,
  - b) udostępnienia ziemi, nieruchomości, sprzętu lub surowców, o którym mowa w *art. 54 ust. 1 rozporządzenia nr 1974/2006²⁾*
– na zasadach określonych w *art. 54 ust. 2 rozporządzenia nr 1974/2006²⁾*.

4. W przypadku przyznania pomocy do kosztów kwalifikowalnych małych projektów zalicza się również koszty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i ust. 3, poniesione przez wnioskodawcę przed dniem zawarcia umowy, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty, lecz nie wcześniej niż w dniu, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy na małe projekty, a w przypadku kosztów stanowiących koszty ogólne – nie wcześniej niż w dniu 1 stycznia 2007 r.

5. Jeżeli mały projekt dotyczący inwestycji jest realizowany także poza obszarem objętym LSR, koszty poniesione poza tym obszarem nie są kosztami kwalifikowalnymi małych projektów.

6. Refundacji podlega nie więcej niż 80% kosztów kwalifikowalnych małych projektów poniesionych przez beneficjenta.

6a. W przypadku gdy zdarzenie powodujące poniesienie kosztów kwalifikowalnych:

- 1) nie zostało uwzględnione w oddzielnym systemie rachunkowości albo
- 2) do jego identyfikacji nie wykorzystano odpowiedniego kodu rachunkowego

– o których mowa w *art. 75 ust. 1 lit. c pkt i rozporządzenia nr 1698/2005⁴⁾*, koszty te podlegają refundacji w wysokości określonej w ust. 6 pomniejszonej o 10%.

6b. Prowadzenie oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystanie z odpowiedniego kodu rachunkowego, o których mowa w *art. 75 ust. 1 lit. c pkt i rozporządzenia nr 1698/2005⁴⁾*, odbywa się w ramach prowadzonych ksiąg rachunkowych albo przez prowadzenie zestawienia faktur lub równoważnych dokumentów księgowych na formularzu udostępnionym przez samorząd województwa, gdy na podstawie odrębnych przepisów beneficjent nie jest obowiązany do prowadzenia ksiąg rachunkowych.

7. Pomoc na małe projekty przyznaje się i wypłaca do wysokości limitu, który w okresie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, zwanego dalej „Programem”, wynosi 200 tys. złotych na jednego beneficjenta, z tym że w przypadku beneficjenta, który może ubiegać się o pomoc finansową w ramach działań, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 17 i 18 ustawy, limit ten wynosi 50 tys. złotych na jednego beneficjenta.

7a. Wysokość pomocy przyznanej na realizację jednego małego projektu nie może być wyższa niż 50 tys. złotych.

8. Przy ustalaniu limitu, o którym mowa w ust. 7, uwzględnia się sumę kwot pomocy wypłaconej na zrealizowane małe projekty i kwot pomocy przyznanej na małe projekty, których realizacja nie została jeszcze zakończona.

⁴⁾ Utraciło moc z dniem 1 stycznia 2014 r. na podstawie art. 88 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 487, z późn. zm.); rozporządzenie stosuje się nadal do operacji realizowanych zgodnie z programami zatwierdzonymi przez Komisję na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 przed dniem 1 stycznia 2014 r.

§ 5. 1. Postępowanie w sprawie przyznania pomocy prowadzi właściwy organ samorządu województwa.

2. Załatwianie spraw związanych z przyznawaniem pomocy, w tym dokonywanie czynności w ramach postępowania w sprawie przyznania pomocy, z wyłączeniem spraw, o których mowa w § 17 ust. 1, może być dokonywane przez upoważnionych przez właściwy organ samorządu województwa pracowników urzędu marszałkowskiego albo wojewódzką samorządową jednostkę organizacyjną, zwaną dalej „samorządową jednostką”.

3. W przypadku udzielenia upoważnienia, o którym mowa w ust. 2, samorządowej jednostce, właściwy organ samorządu województwa podaje informację o udzieleniu takiego upoważnienia na stronie internetowej urzędu marszałkowskiego.

§ 6. 1. Właściwy organ samorządu województwa właściwego ze względu na siedzibę LGD, na jej wniosek, podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej urzędu marszałkowskiego lub samorządowej jednostki, na tablicy ogłoszeń urzędu marszałkowskiego lub samorządowej jednostki oraz w prasie o zasięgu obejmującym obszar realizacji LSR, informację o możliwości składania, za pośrednictwem danej LGD, wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty.

1a. We wniosku, o którym mowa w ust. 1, LGD określa planowany termin składania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty.

1b. LGD składa wniosek, o którym mowa w ust. 1, w terminie 44 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty, a dokumenty niezbędne do podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy – w terminie 24 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty.

1ba. Termin złożenia:

- 1) wniosku, o którym mowa w ust. 1, uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem wniosek ten złożono w urzędzie marszałkowskim albo samorządowej jednostce;
- 2) dokumentów, o których mowa w ust. 1b, uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem dokumenty te złożono w urzędzie marszałkowskim albo samorządowej jednostce.

1c. Jeżeli określony przez LGD we wniosku, o którym mowa w ust. 1, planowany termin składania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty nie został uzgodniony z samorządem województwa, w informacji, o której mowa w ust. 1, wskazuje się inny termin składania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty określony przez LGD w uzgodnieniu z samorządem województwa. Przepis ten stosuje się odpowiednio w przypadku złożenia przez LGD wniosku, o którym mowa w ust. 1, po upływie terminu określonego w ust. 1b.

2. Informacja, o której mowa w ust. 1, jest zamieszczana także przez:

- 1) LGD na jej stronie internetowej oraz w jej siedzibie na tablicy ogłoszeń;
- 2) właściwy organ samorządu województwa właściwego ze względu na obszar realizacji LSR na stronie internetowej urzędu marszałkowskiego lub samorządowej jednostki oraz na tablicy ogłoszeń urzędu marszałkowskiego lub samorządowej jednostki – w przypadku LGD realizującej LSR na obszarze więcej niż jednego województwa.

3. Informacja, o której mowa w ust. 1, zawiera wskazanie:

- 1) terminu składania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty:
  - a) nie krótszego niż 14 dni i nie dłuższego niż 30 dni,
  - b)⁵⁾ rozpoczynającego bieg nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości tej informacji oraz kończącego bieg nie później niż w dniu 30 września 2014 r.;
- 2) miejsca składania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty;
- 3) miejsca zamieszczenia wzoru formularza wniosku o przyznanie pomocy na małe projekty;
- 4) miejsca zamieszczenia kryteriów wyboru małych projektów przez LGD, określonych w LSR, w tym kryteriów, na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji małego projektu w ramach LSR;
- 5) miejsca zamieszczenia wykazu dokumentów niezbędnych do weryfikacji spełnienia kryteriów wyboru małych projektów, określonych w LSR;
- 6) limitu dostępnych środków;
- 7) minimalnych wymagań, których spełnienie jest niezbędne do wyboru małego projektu przez LGD.

⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 2 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

4. Informacja, o której mowa w ust. 1, może zawierać również elementy inne niż określone w ust. 3, w szczególności wskazanie tematycznego zakresu operacji.

§ 7. 1. Wniosek o przyznanie pomocy na małe projekty składa się bezpośrednio w miejscu, o którym mowa w § 6 ust. 3 pkt 2.

2. Złożenie wniosku o przyznanie pomocy na małe projekty potwierdza się na jego kopii. Potwierdzenie zawiera datę złożenia wniosku oraz jest opatrzone pieczęcią LGD i podpisane przez osobę przyjmującą wniosek.

§ 8. 1. Wniosek o przyznanie pomocy na małe projekty zawiera w szczególności:

- 1) numer identyfikacyjny, o którym mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, nadany wnioskodawcy;
- 2) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 3) opis planowanego małego projektu, w tym określenie miejsca jego realizacji, celów i zakresu;
- 4) plan finansowy małego projektu;
- 5) zestawienie rzeczowo-finansowe małego projektu;
- 6) oświadczenia lub zobowiązania wnioskodawcy dotyczące pomocy;
- 7) informacje o dołączanych do wniosku załącznikach.

2. Do wniosku o przyznanie pomocy na małe projekty dołącza się dokumenty, o których mowa w § 6 ust. 3 pkt 5, oraz dokumenty niezbędne do przyznania pomocy, których wykaz zawiera formularz wniosku o przyznanie pomocy.

2a. Do wniosku o przyznanie pomocy na małe projekty dołącza się także ten wniosek w formie dokumentu elektronicznego zapisanego na informatycznym nośniku danych.

3. Wnioskodawca informuje LGD i właściwy organ samorządu województwa, w formie pisemnej, o wszelkich zmianach w zakresie danych objętych wnioskiem o przyznanie pomocy na małe projekty, niezwłocznie po zaistnieniu tych zmian.

§ 9. 1. LGD dokonuje wyboru małych projektów zgodnie z *art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005*⁴⁾:

- 1) spośród małych projektów:
  - a) które:
    - są zgodne z LSR,
    - zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji, o której mowa w § 6 ust. 1,
  - b) których zakres tematyczny jest zgodny z tematycznym zakresem operacji wskazanym w informacji, o której mowa w § 6 ust. 1, o ile w tej informacji został wskazany tematyczny zakres operacji;
- 2) na podstawie kryteriów wyboru małych projektów;
- 3) (uchylony);
- 4) do wysokości limitu dostępnych środków wskazanego w informacji, o której mowa w § 6 ust. 1.
  2. (uchylony).

3.⁶⁾ W przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty, według harmonogramu przewidywanych terminów podawania do publicznej wiadomości takich informacji stanowiącego załącznik do umowy, o której mowa w art. 14 ust. 3 ustawy, jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni, LGD wybiera małe projekty do wysokości 150% limitu dostępnych środków wskazanego w tej informacji.

§ 10. 1. Niezwłocznie po dokonaniu oceny małych projektów pod względem zgodności z LSR oraz spełniania kryteriów wyboru małych projektów, lecz nie później niż w terminie 21 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty, LGD sporządza listę ocenionych małych projektów, ustalając ich kolejność według liczby uzyskanych punktów w ramach tej oceny, i przekazuje ją wnioskodawcom, informując ich na piśmie o:

- 1) zgodności małego projektu z LSR albo jego niezgodności z LSR – wskazując przyczyny niezgodności;
- 2) liczbie uzyskanych punktów w ramach tej oceny lub miejscu na liście ocenionych małych projektów;

⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

3) możliwości złożenia odwołania od wyników tej oceny zgodnie z procedurą określoną w LSR.

2. W terminie 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty, LGD sporządza listy:

- 1) małych projektów, które zostały wybrane, ustalając ich kolejność według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania kryteriów wyboru małych projektów,
- 2) małych projektów, które nie zostały wybrane

– uwzględniając wyniki oceny małych projektów dokonanej na skutek złożonych odwołań, o których mowa w ust. 1 pkt 3.

3. Listy, o których mowa w ust. 1 i 2, zawierają dane umożliwiające identyfikację małego projektu i wnioskowaną kwotę pomocy, a lista, o której mowa w ust. 2:

- 1) pkt 1, sporządzona w przypadku określonym w § 9 ust. 3 – zawiera dodatkowo wskazanie małych projektów, które mieszczą się w ramach limitu dostępnych środków wskazanego w informacji, o której mowa w § 6 ust. 1;
- 2) pkt 2 – zawiera dodatkowo wskazanie małych projektów:
  - a) które w wyniku oceny pod względem zgodności z LSR zostały uznane za:
    - zgodne z LSR,
    - niezgodne z LSR,
  - b) które nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji, o której mowa w § 6 ust. 1,
  - c) których zakres tematyczny nie jest zgodny z tematycznym zakresem operacji wskazanym w informacji, o której mowa w § 6 ust. 1 – w przypadku gdy ta informacja zawierała wskazanie tego zakresu.

§ 10a. 1. LGD przekazuje właściwemu organowi samorządu województwa listy, o których mowa w § 10 ust. 2, oraz uchwały właściwego organu LGD w sprawie wyboru małych projektów wraz ze wszystkimi złożonymi wnioskami o przyznanie pomocy na małe projekty, w terminie określonym w tym przepisie.

2. LGD publikuje listę, o której mowa w § 10 ust. 2 pkt 1, na swojej stronie internetowej nie później niż w dniu jej przekazania do właściwego organu samorządu województwa.

§ 10b. LGD informuje na piśmie wnioskodawcę o:

- 1) wybraniu małego projektu albo jego niewybraniu, wskazując przyczyny niewybrania,
- 2) liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny małych projektów pod względem spełniania kryteriów wyboru małych projektów lub miejscu na liście małych projektów, które zostały wybrane

– w terminie określonym w § 10 ust. 2, z tym że – w przypadku określonym w § 9 ust. 3 – wnioskodawcę, którego mały projekt został wybrany, informuje również, czy projekt ten mieści się w ramach limitu dostępnych środków wskazanego w informacji, o której mowa w § 6 ust. 1.

§ 10c. 1. Samorząd województwa może dwukrotnie wezwać LGD do złożenia wyjaśnień, uzupełnienia list, o których mowa w § 10 ust. 2, lub przekazania brakujących uchwał, o których mowa w § 10a, lub złożonych wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty, jeżeli jest to niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy dotyczącej przyznania pomocy na mały projekt.

2. Wezwanie, o którym mowa w ust. 1, wstrzymuje bieg terminu rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy na małe projekty, o czym właściwy organ samorządu województwa zawiadamia wnioskodawcę, którego mały projekt został wybrany.

§ 11. 1. Jeżeli wniosek o przyznanie pomocy na małe projekty nie został złożony w terminie lub we wniosku nie wskazano adresu wnioskodawcy i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie posiadanych danych, lub wniosek dotyczy małego projektu, który nie został wybrany przez LGD, lub na podstawie przekazanych przez LGD dokumentów lub wyjaśnień nie można stwierdzić, że mały projekt został wybrany przez LGD, właściwy organ samorządu województwa pozostawia wniosek bez rozpatrzenia.

2. Jeżeli wniosek o przyznanie pomocy na małe projekty zawiera inne niż określone w ust. 1 nieprawidłowości lub braki, właściwy organ samorządu województwa wzywa wnioskodawcę, w formie pisemnej, do ich usunięcia w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania.

3. Jeżeli wnioskodawca pomimo wezwania do usunięcia nieprawidłowości lub braków, o których mowa w ust. 2:

- 1) nie usunął w terminie żadnych nieprawidłowości lub braków, właściwy organ samorządu województwa nie przyznaje pomocy, o czym informuje wnioskodawcę, w formie pisemnej, podając przyczyny nieprzyznania pomocy;
- 2) usunął w terminie nie wszystkie nieprawidłowości lub braki, właściwy organ samorządu województwa wzywa wnioskodawcę, w formie pisemnej, do usunięcia pozostałych nieprawidłowości lub braków w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania.

4. Jeżeli wnioskodawca pomimo wezwania do usunięcia pozostałych nieprawidłowości lub braków nie usunął ich w terminie, pomocy nie przyznaje się, o czym właściwy organ samorządu województwa informuje wnioskodawcę, w formie pisemnej, podając przyczyny nieprzyznania pomocy.

5. Przepisów ust. 2 i ust. 3 pkt 2 nie stosuje się, jeżeli zachodzą niebudzące wątpliwości przesłanki nieprzyznania pomocy.

6. Złożony wniosek o przyznanie pomocy nie może być zmieniany przez wnioskodawcę w zakresie planu finansowego operacji lub zestawienia rzeczowo-finansowego operacji, z wyłączeniem:

- 1) zmian wynikających z wezwań samorządu województwa;
- 2) jednej zmiany w zakresie planu finansowego operacji lub zestawienia rzeczowo-finansowego operacji, dokonanej za zgodą samorządu województwa, jeżeli zmiana ta nie spowoduje zmiany celów operacji lub zwiększenia wnioskowanej kwoty pomocy, wskazanych we wniosku o przyznanie pomocy.

§ 12. 1. Pomoc na małe projekty przysługuje według kolejności na liście, o której mowa w § 10 ust. 2 pkt 1.

2. Wniosek o przyznanie pomocy na małe projekty rozpatruje się w terminie 3 miesięcy od dnia przekazania tego wniosku przez LGD właściwemu organowi samorządu województwa.

3. W przypadku nierozpatrzenia wniosku w terminie, o którym mowa w ust. 2, właściwy organ samorządu województwa zawiadamia wnioskodawcę i LGD o przyczynach zwłoki, wskazując nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy jednak niż miesiąc.

§ 12a. 1. W przypadku określonym w § 9 ust. 3 wniosek o przyznanie pomocy na mały projekt, który nie mieści się w ramach limitu dostępnych środków wskazanego w informacji, o której mowa w § 6 ust. 1, podlega rozpatrzeniu dopiero wówczas, gdy okaże się, że w ramach tego limitu jest możliwe przyznanie pomocy na ten projekt, o czym właściwy organ samorządu województwa informuje wnioskodawcę w formie pisemnej.

2. Termin rozpatrzenia wniosku, o którym mowa w ust. 1, rozpoczyna bieg od dnia, w którym okaże się, że w ramach limitu dostępnych środków wskazanego w informacji, o której mowa w § 6 ust. 1, jest możliwe przyznanie pomocy na mały projekt objęty tym wnioskiem.

3.⁷⁾ Jeżeli do dnia 31 marca 2015 r. okaże się, że nie jest możliwe przyznanie pomocy na mały projekt w ramach limitu dostępnych środków wskazanego w informacji, o której mowa w § 6 ust. 1, właściwy organ samorządu województwa informuje wnioskodawcę, w formie pisemnej, o odmowie przyznania pomocy finansowej z podaniem jej przyczyn.

§ 12b. 1. Przepisy § 12a nie mają zastosowania do przyznawania pomocy na małe projekty w przypadku, gdy po podaniu do publicznej wiadomości informacji, o której mowa w § 9 ust. 3, na skutek zmiany harmonogramu, o którym mowa w § 9 ust. 3, zostanie podana do publicznej wiadomości kolejna informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty.

2. W przypadku określonym w ust. 1 samorząd województwa informuje wnioskodawcę, w formie pisemnej, o odmowie przyznania pomocy na mały projekt, który według stanu na dzień poprzedzający dzień złożenia przez LGD wniosku, o którym mowa w § 6 ust. 1, dotyczącego podania do publicznej wiadomości kolejnej informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty, nie mieści się w ramach limitu dostępnych środków wskazanego w informacji, o której mowa w § 9 ust. 3, z podaniem przyczyn tej odmowy.

§ 13. 1. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy na małe projekty właściwy organ samorządu województwa wyznacza niezwłocznie wnioskodawcy, w formie pisemnej, termin zawarcia umowy, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty, nie dłuższy niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 4 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

2. W przypadku gdy wnioskodawca nie stawił się w wyznaczonym terminie w celu zawarcia umowy, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty, albo odmówił jej podpisania, pomocy na małe projekty nie przyznaje się, chyba że wnioskodawca zawarł umowę w innym terminie:

- 1) uzgodnionym z właściwym organem samorządu województwa przed upływem terminu wyznaczonego w wezwaniu, o którym mowa w ust. 1, albo
- 2) wyznaczonym przez właściwy organ samorządu województwa, nie dłuższym niż 21 dni od dnia oznaczonego w wezwaniu, o którym mowa w ust. 1.

3. W przypadku nieprzyznania pomocy na małe projekty na podstawie ust. 2, właściwy organ samorządu województwa informuje o tym wnioskodawcę, w formie pisemnej, podając przyczyny nieprzyznania pomocy.

§ 13a.⁸⁾ 1. Właściwy organ samorządu województwa, na uzasadnioną prośbę wnioskodawcy, może wyrazić zgodę na przedłużenie terminu wykonania przez wnioskodawcę określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy, jednak nie dłużej niż o 30 dni.

2. Zgoda na przedłużenie terminu, o którym mowa w ust. 1, może być wyrażona więcej niż raz, jeżeli łączny okres tego przedłużenia nie przekracza 30 dni.

§ 14. 1. W razie uchybienia terminu wykonania przez wnioskodawcę określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy na małe projekty, właściwy organ samorządu województwa, na prośbę wnioskodawcy, przywraca termin wykonania tych czynności, jeżeli wnioskodawca:

- 1) wniósł prośbę w terminie 45 dni od dnia ustania przyczyny uchybienia;
- 2) jednocześnie z wniesieniem prośby dopełnił czynności, dla której określony był termin;
- 3) uprawdopodobnił, że uchybienie nastąpiło bez jego winy.

2. Przywrócenie terminu do złożenia prośby, o której mowa w ust. 1, jest niedopuszczalne.

§ 15. 1. Wezwanie wnioskodawcy do wykonania określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy na małe projekty wstrzymuje bieg terminu rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy na małe projekty do czasu wykonania przez wnioskodawcę tych czynności.

1a. Dokonanie przez wnioskodawcę zmiany, o której mowa w § 11 ust. 6, wydłuża o miesiąc termin rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy.

1b. Rozpoczęcie kontroli LGD przez właściwy organ samorządu województwa na podstawie umowy, o której mowa w art. 14 ust. 3 ustawy, wstrzymuje bieg terminu rozpatrywania wniosków o przyznanie pomocy na małe projekty, których dotyczy ta kontrola, do dnia przekazania LGD raportu z czynności kontrolnych, a w przypadku zgłoszenia przez LGD zastrzeżeń do tego raportu – do dnia przekazania LGD:

- 1) informacji zawierającej wskazanie przyczyn nieuwzględnienia zastrzeżeń, jeżeli zastrzeżenia nie zostały uwzględnione w całości albo
- 2) informacji, o której mowa w pkt 1, wraz ze zmienionym lub uzupełnionym raportem z czynności kontrolnych, jeżeli zastrzeżenia zostały uwzględnione w części, albo
- 3) zmienionego lub uzupełnionego raportu z czynności kontrolnych, jeżeli zastrzeżenia zostały uwzględnione w całości

– jednak nie dłużej niż przez miesiąc, o czym właściwy organ samorządu województwa na piśmie zawiadamia wnioskodawców.

2. Jeżeli w trakcie rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy na małe projekty niezbędne jest uzyskanie dodatkowych wyjaśnień lub opinii innego podmiotu lub zajdą nowe okoliczności budzące wątpliwości co do możliwości przyznania pomocy, termin rozpatrywania wniosku o jej przyznanie wydłuża się o czas niezbędny do uzyskania tych wyjaśnień lub opinii, także w związku z zajściem nowych okoliczności, nie dłuższy jednak niż 2 miesiące, o czym właściwy organ samorządu województwa informuje na piśmie wnioskodawcę i LGD.

§ 16. 1. W razie śmierci wnioskodawcy, rozwiązania osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, przekształcenia wnioskodawcy lub innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistnieje następstwo prawne, albo w razie zbycia całości albo części przedsiębiorstwa wnioskodawcy w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy na małe projekty, następca prawny wnioskodawcy albo nabywca przedsiębiorstwa albo jego części nie może wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce wnioskodawcy.

⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 5 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

2. Wniosek o przyznanie pomocy na małe projekty złożony przez wnioskodawcę, o którym mowa w ust. 1, właściwy organ samorządu województwa pozostawia bez rozpatrzenia z chwilą uprawdopodobnienia zdarzenia określonego w ust. 1.

§ 17. 1. Umowę, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty, zawiera się na formularzu opracowanym przez samorząd województwa, zatwierdzonym przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi i udostępnionym na stronie internetowej urzędu marszałkowskiego albo samorządowej jednostki.

2. Poza postanowieniami określonymi w art. 23 ustawy umowa, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty, może zawierać inne postanowienia dotyczące realizacji małego projektu, w szczególności zobowiązania beneficjenta dotyczące:

- 1) osiągnięcia celu małego projektu, a w przypadku małego projektu dotyczącego inwestycji również jego zachowania przez okres 5 lat od dnia przyznania pomocy;
- 2) niefinansowania realizacji małego projektu z udziałem innych środków publicznych, z wyłączeniem przypadku współfinansowania:
  - a) z Funduszu Kościelnego lub
  - b) z dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego lub subwencji ogólnej;
- 3) ograniczeń lub warunków w zakresie:
  - a) przenoszenia własności lub posiadania rzeczy nabytych w ramach realizacji małego projektu lub sposobu ich wykorzystywania,
  - b) sposobu lub miejsca prowadzenia działalności związanej z przyznaną pomocą
– do dnia, w którym upłynie 5 lat od dnia przyznania pomocy;
- 4) umożliwienia przeprowadzania kontroli związanych z przyznaną pomocą do dnia, w którym upłynie 5 lat od dnia przyznania pomocy;
- 5) przechowywania dokumentów związanych z przyznaną pomocą do dnia, w którym upłynie 5 lat od dnia dokonania płatności ostatecznej;
- 6) informowania właściwego organu samorządu województwa o okolicznościach mogących mieć wpływ na wykonanie umowy do dnia, w którym upłynie 5 lat od dnia przyznania pomocy;
- 7) podjęcia planowanej działalności gospodarczej, o której mowa w § 3 ust. 3, w określonym terminie, lecz nie później niż do dnia złożenia:
  - a) pierwszego wniosku o płatność pośrednią będącą refundacją kosztów kwalifikowalnych, wypłacaną po zrealizowaniu pierwszego etapu małego projektu – w przypadku gdy mały projekt jest realizowany w dwóch etapach,
  - b) wniosku o płatność ostateczną będącą refundacją kosztów kwalifikowalnych, wypłacaną po zrealizowaniu całego małego projektu – w przypadku gdy mały projekt jest realizowany w jednym etapie.

3. Umowa, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty, zawiera również postanowienia dotyczące:

- 1) warunków i sposobu pozyskiwania od beneficjenta danych:
  - a) o których mowa w art. 7 ust. 3 pkt 1 ustawy, przez właściwy organ samorządu województwa,
  - b) dotyczących realizacji małego projektu, niezbędnych do monitorowania wskaźników określonych w LSR, przez LGD;
- 2) dokonywania zmian w umowie, z uwzględnieniem, że zmiana umowy, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty, w zakresie zobowiązań beneficjenta określonych w ust. 2 pkt 1 jest nieważna.

§ 18. 1. Zabezpieczeniem należytego wykonania przez beneficjenta zobowiązań określonych w umowie, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty, jest weksel niezupełny (in blanco) wraz z deklaracją wekslową sporządzoną na formularzu udostępnionym przez właściwy organ samorządu województwa.

2. Weksel wraz z deklaracją wekslową beneficjent podpisuje w obecności upoważnionego pracownika urzędu marszałkowskiego albo samorządowej jednostki.

3. Weksel wraz z deklaracją wekslową składa się w urzędzie marszałkowskim albo samorządowej jednostce w dniu zawarcia umowy, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty.

4. Beneficjent będący osobą fizyczną dołącza do umowy, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty, oświadczenie:

- 1) małżonka o wyrażeniu zgody na zawarcie umowy albo o niepozostawaniu w związku małżeńskim, albo o ustanowionej rozdzielności majątkowej;
- 2) współwłaściciela albo współwłaścicieli przedsiębiorstwa, a w przypadku gdy współwłaścicielem albo współwłaścicielami są osoby fizyczne – również ich małżonków – o wyrażeniu zgody na zawarcie umowy albo o niepozostawaniu w związku małżeńskim, albo o ustanowionej rozdzielności majątkowej.

§ 19. 1. Środki finansowe z tytułu pomocy na małe projekty wypłaca się na warunkach określonych w umowie, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty, z tym że środki te mogą być wypłacone, jeżeli beneficjent:

- 1)⁹⁾ zrealizował mały projekt lub jego etap, w tym poniósł związane z tym koszty, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu i w umowie oraz określonymi w innych przepisach odrębnych, których regulacje dotyczą małego projektu;
- 2) zrealizował lub realizuje zobowiązania określone w umowie;
- 3) udokumentował zrealizowanie małego projektu lub jego etapu, w tym poniesienie kosztów kwalifikowalnych z tym związanych.

2. W przypadku gdy beneficjent nie spełnił któregokolwiek z warunków, o których mowa w ust. 1, środki finansowe z tytułu pomocy na małe projekty mogą być wypłacone w części dotyczącej małego projektu lub jego etapu, która została zrealizowana zgodnie z tymi warunkami, oraz jeżeli cel małego projektu został osiągnięty lub może zostać osiągnięty do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną.

§ 20. 1. Środki finansowe z tytułu pomocy na małe projekty są wypłacane w trybie określonym w umowie, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty, z tym że są one wypłacane na wniosek o płatność.

2. Wniosek o płatność składa się bezpośrednio w miejscu wskazanym przez właściwy organ samorządu województwa.

3. Do wniosku o płatność dołącza się dokumenty niezbędne do wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy, których wykaz zawiera formularz wniosku o płatność, a także ten wniosek w formie dokumentu elektronicznego zapisany na informatycznym nośniku danych.

4. Informację o miejscu składania wniosków o płatność właściwy organ samorządu województwa podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej urzędu marszałkowskiego albo samorządowej jednostki.

5. Do wniosku o płatność stosuje się odpowiednio przepis § 7 ust. 2.

§ 21. 1. Jeżeli wniosek o płatność jest wypełniony nieprawidłowo lub zawiera braki, właściwy organ samorządu województwa wzywa beneficjenta, w formie pisemnej, do ich usunięcia w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania.

2. Jeżeli beneficjent pomimo wezwania nie usunął nieprawidłowości lub braków w wyznaczonym terminie, właściwy organ samorządu województwa wzywa beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia pozostałych nieprawidłowości lub braków w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania.

3. Jeżeli beneficjent pomimo wezwania do usunięcia pozostałych nieprawidłowości lub braków nie usunął ich w terminie, właściwy organ samorządu województwa rozpatruje wniosek o płatność w zakresie, w jakim został wypełniony, oraz na podstawie dołączonych do niego dokumentów.

4. W trakcie rozpatrywania wniosku o płatność właściwy organ samorządu województwa może wezwać beneficjenta, w formie pisemnej, do wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy lub przedstawienia dowodów na potwierdzenie tych faktów w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania.

§ 22. 1. Wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy na małe projekty dokonuje się niezwłocznie po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o płatność, lecz nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia tego wniosku.

2.¹⁰⁾ Do trybu rozpatrywania wniosku o płatność stosuje się odpowiednio przepisy § 14 i § 15, z wyłączeniem § 15 ust. 1a i 1b.

3.¹¹⁾ Właściwy organ samorządu województwa, na uzasadnioną prośbę beneficjenta, może wyrazić zgodę na przedłużenie terminu wykonania przez beneficjenta określonych czynności w toku postępowania w sprawie wypłaty pomocy,

⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 6 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

¹⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 7 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

jednak nie dłużej niż o 6 miesięcy, przy czym przedłużenie terminu o więcej niż miesiąc wymaga udokumentowania przez beneficjenta przyczyny uzasadniającej jego prośbę.

4.¹¹⁾ Zgoda na przedłużenie terminu, o którym mowa w ust. 3, może być wyrażona więcej niż raz, jeżeli łączny okres tego przedłużenia nie przekracza 6 miesięcy.

§ 23. 1. W razie śmierci, rozwiązania albo przekształcenia beneficjenta, następcy prawnemu beneficjenta może być przyznana pomoc na mały projekt, który realizował beneficjent, jeżeli:

- 1) są spełnione warunki określone w art. 25 ust. 2 ustawy;
- 2) na następcę prawnego beneficjenta przeszły jego prawa nabyte w związku z realizacją małego projektu oraz inne prawa niezbędne do zrealizowania tego projektu.

2. Wniosek następcy prawnego beneficjenta o przyznanie pomocy na małe projekty, zwany dalej „wnioskiem następcy”, składa się w urzędzie marszałkowskim albo w samorządowej jednostce, w terminie 2 miesięcy od dnia zaistnienia zdarzenia określonego w ust. 1.

3. Do wniosku następcy dołącza się dokument potwierdzający fakt zaistnienia następstwa prawnego.

4. Jeżeli nie zostało zakończone postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku, spadkobierca dołącza do wniosku następcy zaświadczenie sądu o zarejestrowaniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku albo kopię wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez:

- 1) sąd albo
- 2)¹²⁾ notariusza albo upoważnionego pracownika urzędu marszałkowskiego wraz z potwierdzeniem nadania tego wniosku w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego albo kopią tego potwierdzenia poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo upoważnionego pracownika urzędu marszałkowskiego.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, spadkobierca przekazuje właściwemu organowi samorządu województwa prawomocne postanowienie sądu o stwierdzeniu nabycia spadku w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia.

6. Jeżeli z postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku wynika, że uprawnionych do nabycia spadku jest więcej niż jeden spadkobierca, spadkobierca, który złożył wniosek następcy, dołącza do tego wniosku oświadczenia pozostałych spadkobierców, że wyrażają zgodę na przyznanie mu pomocy.

7. W przypadku złożenia wniosku następcy po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, właściwy organ samorządu województwa nie przyznaje pomocy, o czym informuje wnioskodawcę, w formie pisemnej, podając przyczyny nieprzyznania pomocy.

8. Wniosek następcy rozpatruje się w terminie 3 miesięcy od dnia jego złożenia.

9. W przypadku nierozpatrzenia wniosku następcy w terminie, o którym mowa w ust. 8, właściwy organ samorządu województwa zawiadamia wnioskodawcę o przyczynach zwłoki, wskazując nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy jednak niż 2 miesiące.

10. Do wniosku następcy i trybu jego rozpatrywania stosuje się odpowiednio przepisy § 8 ust. 1 pkt 1–3, 6 i 7 oraz ust. 2 i 3, § 11 oraz § 13–15.

§ 24. 1. W razie nabycia przedsiębiorstwa albo jego części objętych realizacją małego projektu pomoc może być przyznana nabywcy po uprzednim zgłoszeniu właściwemu organowi samorządu województwa przez beneficjenta zamiaru zbycia przedsiębiorstwa albo jego części, jeżeli są spełnione warunki określone w art. 25 ust. 2 ustawy.

2. Właściwy organ samorządu województwa, w związku ze zgłoszeniem, o którym mowa w ust. 1, ustala, czy względy ekonomiczne oraz osiągnięcie i zachowanie celów działania, o którym mowa w § 1, uzasadniają zbycie przedsiębiorstwa albo jego części w celu kontynuacji małego projektu, oraz informuje beneficjenta o warunkach ubiegania się o przyznanie pomocy przez nabywcę, w tym o okolicznościach faktycznych lub prawnych wykluczających przyznanie pomocy.

3. Dokonując ustaleń, o których mowa w ust. 2, właściwy organ samorządu województwa może żądać od beneficjenta przedłożenia stosownych dokumentów lub złożenia wyjaśnień.

¹¹⁾ Dodany przez § 1 pkt 7 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

¹²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 8 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

4. Wniosek nabywcy o przyznanie pomocy, zwany dalej „wnioskiem nabywcy”, składa się do właściwego organu samorządu województwa, w terminie 2 miesięcy od dnia nabycia przedsiębiorstwa albo jego części objętych realizacją małego projektu.

5. Do wniosku nabywcy dołącza się dokument potwierdzający nabycie przedsiębiorstwa albo jego części objętych realizacją małego projektu.

6. W przypadku złożenia wniosku nabywcy po upływie terminu, o którym mowa w ust. 4, właściwy organ samorządu województwa nie przyznaje pomocy, o czym informuje wnioskodawcę, w formie pisemnej, podając przyczyny nieprzyznania pomocy.

7. Wniosek nabywcy rozpatruje się w terminie 3 miesięcy od dnia jego złożenia.

8. W przypadku nierozpatrzenia wniosku nabywcy w terminie, o którym mowa w ust. 7, właściwy organ samorządu województwa zawiadamia wnioskodawcę, w formie pisemnej, o przyczynach zwłoki, wskazując nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy jednak niż 2 miesiące.

9. Do wniosku nabywcy i trybu jego rozpatrywania stosuje się odpowiednio przepisy § 8 ust. 1 pkt 1–3, 6 i 7 oraz ust. 2 i 3, § 11 oraz § 13–15.

§ 25. 1. Wysokość pomocy na małe projekty przyznanej następcy prawnemu beneficjentowi albo nabywcy przedsiębiorstwa beneficjenta albo części tego przedsiębiorstwa objętych realizacją małego projektu nie może przekraczać kwoty pomocy, która nie została wypłacona temu beneficjentowi.

2. Umowa zawarta z następcą prawnym beneficjenta albo nabywcą przedsiębiorstwa beneficjenta albo części tego przedsiębiorstwa objętych realizacją małego projektu określa warunki kontynuacji realizacji małego projektu.

3. Do umowy, o której mowa w ust. 2, w tym do warunków kontynuacji realizacji małego projektu, stosuje się przepisy § 2 i 3 oraz § 17–19.

§ 26. 1. W przypadkach określonych w § 23 i 24 pomoc na małe projekty przyznaje się następcy prawnemu beneficjentowi albo nabywcy przedsiębiorstwa beneficjenta albo części tego przedsiębiorstwa objętych realizacją małego projektu, do wysokości limitu, o którym mowa w § 4 ust. 7.

2. Jeżeli suma kwot pomocy wypłaconej w ramach małych projektów zrealizowanych przez beneficjenta i jego następcę prawnego albo nabywcę przedsiębiorstwa beneficjenta albo części tego przedsiębiorstwa objętych realizacją małego projektu i kwot pomocy przyznanej w ramach małych projektów, których realizacja nie została zakończona przez beneficjenta i jego następcę prawnego albo nabywcę przedsiębiorstwa beneficjenta albo części tego przedsiębiorstwa objętych realizacją małego projektu, przekracza limit, o którym mowa w § 4 ust. 7, następcą prawnym beneficjenta albo nabywcą przedsiębiorstwa beneficjenta albo części tego przedsiębiorstwa objętych realizacją małego projektu nie zwraca pomocy wypłaconej przed dniem zaistnienia następstwa prawnego albo nabycia przedsiębiorstwa beneficjenta albo części tego przedsiębiorstwa objętych realizacją małego projektu, jeżeli ten następcą albo nabywcą realizuje zobowiązania beneficjenta.

§ 27. 1. Obliczania i oznaczania terminów związanych z wykonywaniem czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy na małe projekty i wypłaty środków finansowych z tytułu tej pomocy dokonuje się zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego dotyczącymi terminów.

2.¹³⁾ Jeżeli przepisy rozporządzenia nie stanowią inaczej, termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo nadano w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego albo złożono w polskim urzędzie konsularnym.

§ 28. 1. Właściwy organ samorządu województwa po upływie każdego kwartału informuje LGD o zawartych umowach, na podstawie których jest przyznawana pomoc na małe projekty, oraz o wysokości środków wypłaconych z tytułu tej pomocy.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, właściwy organ samorządu województwa przekazuje LGD, na jej wniosek, również przed podaniem do publicznej wiadomości informacji, o której mowa w § 6 ust. 1.

§ 29. 1. Innymi niż wymienione w przepisach *rozporządzenia nr 1974/2006*²⁾ kategoriami siły wyższej lub wyjątkowymi okolicznościami, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot całości albo części pomocy przyznanej na małe projekty, są:

1) wywłaszczenie części nieruchomości związanej z małym projektem, jeżeli takiego wywłaszczenia nie można było przewidzieć w dniu zawarcia umowy, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty;

¹³⁾ W brzmieniu ustalonym przez 1 pkt 9 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

- 2) katastrofa naturalna powodująca trwale uszkodzenie nieruchomości lub obiektów będących przedmiotem małego projektu;
- 3) wypadek lub awaria skutkujące zniszczeniem budynków, budowli lub innego mienia w stopniu uniemożliwiającym ich dalsze używanie zgodnie z założonym celem małego projektu;
- 4) kradzież mienia będącego przedmiotem małego projektu, z wyłączeniem kradzieży, która nastąpiła na skutek niezachowania należytej staranności przez beneficjenta;
- 5) przeniesienie przez beneficjenta, za zgodą właściwego organu samorządu województwa, w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy, własności lub posiadania przedsiębiorstwa albo jego części objętych realizacją inwestycji w ramach małego projektu lub przeniesienie własności lub posiadania nabytych dóbr objętych małym projektem na rzecz podmiotu, który spełnia warunki przyznania i wypłaty pomocy oraz przejmie zobowiązania dotychczasowego beneficjenta;
- 6) zmiana, w całości albo w części, za zgodą właściwego organu samorządu województwa, w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy, przeznaczenia dóbr nabytych przez beneficjenta, wyremontowanych lub wybudowanych budynków lub budowli, jeżeli nowy sposób ich wykorzystania nie naruszy celów i zakresu działania, o którym mowa w § 1.

2. Sposób postępowania beneficjenta i samorządu województwa w razie wystąpienia okoliczności siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy, określa umowa, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty.

§ 30. Poza okolicznościami siły wyższej i wyjątkowymi okolicznościami, o których mowa w przepisach *rozporządzenia nr 1974/2006*²⁾ oraz w § 29 ust. 1, beneficjent nie jest zobowiązany do zwrotu pomocy w części dotyczącej małego projektu, która została zrealizowana zgodnie z warunkami, o których mowa w § 19 ust. 1, jeżeli cel małego projektu został osiągnięty i zachowany.

§ 31. 1. Pomoc na operacje, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy, jest przyznawana podmiotom:

- 1) które spełniają warunki przyznania pomocy finansowej w ramach działań, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 17, 18 i 20 ustawy;
- 2) mającym miejsce zamieszkania albo siedzibę na obszarze objętym LSR lub realizującym operacje na obszarze objętym LSR.

2. W przypadku operacji, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy, które spełniają warunki przyznania pomocy finansowej w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 17 lub 18 ustawy, pomoc może być przyznana również tym podmiotom, które ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę, albo oddział w mieście położonym na obszarze gminy miejsko-wiejskiej liczącym powyżej 5 tys. mieszkańców nie spełniają warunków, o których mowa w ust. 1 pkt 1. Pomoc nie może być jednak przyznana podmiotom, które mają miejsce zamieszkania albo siedzibę, albo oddział w mieście liczącym powyżej 20 tys. mieszkańców.

§ 32. (uchylony).

§ 33. 1. Właściwy podmiot wdrażający po upływie każdego kwartału informuje LGD o zawartych umowach, na podstawie których jest przyznawana pomoc, oraz o wysokości środków wypłaconych z tytułu tej pomocy.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, właściwy podmiot wdrażający przekazuje LGD, na jej wniosek, również przed podaniem do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy.

§ 34. W zakresie nieuregulowanym w rozporządzeniu do przyznawania i wypłaty pomocy na operacje, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy, stosuje się przepisy wydane na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy określające szczegółowe warunki i tryb przyznawania pomocy finansowej w ramach odpowiednich działań, z tym że:

- 1) właściwy organ samorządu województwa właściwego ze względu na siedzibę LGD, na jej wniosek, podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej urzędu marszałkowskiego lub samorządowej jednostki oraz w prasie o zasięgu obejmującym obszar realizacji LSR, informację o możliwości składania, za pośrednictwem danej LGD, wniosków o przyznanie pomocy; przepisy § 6 ust. 1a–4 stosuje się odpowiednio;
- 2) wnioski o przyznanie pomocy składa się do właściwego podmiotu wdrażającego za pośrednictwem LGD wdrażającej LSR, w ramach której ma być realizowana operacja; przepisy § 7, § 8 ust. 2 i 3 oraz § 11 ust. 1 stosuje się odpowiednio;
- 3) LGD:
  - a) dokonuje wyboru operacji zgodnie z § 9 i 10,

- b) przekazuje właściwemu podmiotowi wdrażającemu listy operacji, które zostały wybrane, i operacji, które nie zostały wybrane, oraz uchwały właściwego organu LGD w sprawie wyboru operacji wraz ze złożonymi wnioskami o przyznanie pomocy, w terminie określonym w § 10 ust. 2, oraz publikuje listę operacji, które zostały wybrane, na swojej stronie internetowej nie później niż w dniu jej przekazania do właściwego podmiotu wdrażającego,
- c) informuje na piśmie wnioskodawcę o:
  - wybraniu operacji albo niewybraniu operacji, wskazując przyczyny niewybrania, z tym że – w przypadku określonym w § 9 ust. 3 – wnioskodawcę, którego operacja została wybrana, informuje również, czy operacja ta mieści się w ramach limitu dostępnych środków wskazanego w informacji, o której mowa w pkt 1,
  - liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny operacji pod względem spełniania kryteriów wyboru operacji lub miejscu na liście operacji, które zostały wybrane,
  - możliwości złożenia wniosku o przyznanie pomocy bezpośrednio do podmiotu wdrażającego – w przypadku wnioskodawcy, którego operacja nie została wybrana
- w terminie określonym w § 10 ust. 2;
- 4) pomoc przysługuje według kolejności na liście operacji wybranych przez LGD, a termin rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy biegnie od dnia przekazania tego wniosku przez LGD do właściwego podmiotu wdrażającego;
- 4a) wniosek o przyznanie pomocy na operację, która nie mieści się w ramach limitu określonego w informacji, o której mowa w pkt 1, podlega rozpatrzeniu dopiero wówczas, gdy okaże się, że w ramach tego limitu jest możliwe przyznanie pomocy na tę operację, o czym podmiot wdrażający informuje wnioskodawcę w formie pisemnej; przepisy § 12a ust. 2 i 3 oraz § 12b stosuje się odpowiednio;
- 4b) w przypadku operacji spełniających warunki przyznania pomocy finansowej w ramach działań, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 17 i 18 ustawy, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, rozpatrując wniosek o przyznanie pomocy, nie przyznaje punktów planowanej operacji;
- 4c) w przypadku operacji spełniających warunki przyznania pomocy finansowej w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 18 ustawy, związanych z budową, przebudową, remontem połączonym z modernizacją, wyposażeniem lub zagospodarowaniem nieruchomości objętej operacją, miejsce położenia tej nieruchomości powinno znajdować się w miejscowości należącej do gminy:
  - a) wiejskiej lub
  - b) miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 20 tys. mieszkańców, lub
  - c) miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców;
- 5) w przypadku operacji spełniających warunki przyznania pomocy finansowej w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 20 ustawy:
  - a) do wniosku o przyznanie pomocy nie dołącza się planu odnowy miejscowości oraz uchwał:
    - zebrania wiejskiego lub rady dzielnicy, lub rady osiedla w sprawie przyjęcia planu odnowy miejscowości,
    - rady gminy w sprawie zatwierdzenia planu odnowy miejscowości,
    - zmieniających uchwały, o których mowa w tiret pierwsze i drugie,
  - b) właściwy organ samorządu województwa, rozpatrując wnioski o przyznanie pomocy, nie dokonuje takiej ich oceny, której wynikiem jest przyznanie punktów planowanej operacji,
  - c) refundacji podlegają koszty kwalifikowane poniesione przez beneficjenta, w wysokości nieprzekraczającej 80% tych kosztów, z tym że dla jednej miejscowości – nie więcej niż 500 tys. zł w okresie realizacji Programu;
- 6) właściwy podmiot wdrażający może dwukrotnie wezwać LGD do złożenia wyjaśnień, uzupełnienia list lub przekazania brakujących uchwał, o których mowa w pkt 3 lit. b, lub wniosków o przyznanie pomocy, jeżeli jest to niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy dotyczącej przyznania pomocy; przepis § 10c ust. 2 stosuje się odpowiednio;
- 6a) rozpoczęcie kontroli LGD przez właściwy podmiot wdrażający na podstawie umowy, o której mowa w art. 14 ust. 3 ustawy, wstrzymuje bieg terminu rozpatrywania wniosków o przyznanie pomocy, których dotyczy ta kontrola, do dnia przekazania LGD raportu z czynności kontrolnych, a w przypadku zgłoszenia przez LGD zastrzeżeń do tego raportu – do dnia przekazania LGD:
  - a) informacji zawierającej wskazanie przyczyn nieuwzględnienia zastrzeżeń, jeżeli zastrzeżenia nie zostały uwzględnione w całości albo

- b) informacji, o której mowa w lit. a, wraz ze zmienionym lub uzupełnionym raportem z czynności kontrolnych, jeżeli zastrzeżenia zostały uwzględnione w części, albo
  - c) zmienionego lub uzupełnionego raportu z czynności kontrolnych, jeżeli zastrzeżenia zostały uwzględnione w całości
- jednak nie dłużej niż przez miesiąc, o czym właściwy podmiot wdrażający na piśmie zawiadamia wnioskodawców;
- 7) pomoc jest przyznawana:
- a)¹⁴⁾ jeżeli zakończenie realizacji operacji i złożenie wniosku o płatność ostateczną będącą refundacją kosztów kwalifikowalnych wypłacaną po zrealizowaniu całej operacji nastąpi nie później niż do dnia 31 marca 2015 r.,
  - b) do wysokości limitów określonych w tych przepisach i do wysokości limitu dostępnych środków, który jest określony w informacji, o której mowa w pkt 1;
- 8) umowa, na podstawie której jest przyznawana pomoc, zawiera również postanowienia dotyczące warunków i sposobu pozyskiwania od beneficjenta danych dotyczących realizacji operacji, niezbędnych do monitorowania wskaźników określonych w LSR, przez LGD.

§ 34a. Do postępowań w sprawach dotyczących przyznania pomocy na operacje, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy, wszczętych w terminach składania wniosków o przyznanie tej pomocy, które upłynęły przed dniem wejścia w życie przepisów zmieniających przepisy wydane na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy, określające szczegółowe warunki i tryb przyznawania pomocy finansowej w ramach działań, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 17, 18 i 20 ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

§ 35. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia¹⁵⁾.

---

¹⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 10 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

¹⁵⁾ Rozporządzenie zostało ogłoszone w dniu 31 lipca 2008 r.

Załączniki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia 8 lipca 2008 r.

Załącznik nr 1**ZAKRES REALIZACJI MAŁYCH PROJEKTÓW:**

- 1) podnoszenie jakości życia społeczności lokalnej na obszarze objętym LSR przez:
  - a) udostępnianie urządzeń i sprzętu, z wyłączeniem środków transportu napędzanych mechanicznie,
  - b) organizację szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR innych niż realizowane w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, oraz z wyłączeniem szkoleń połączonych z promocją towarów lub usług określonego przedsiębiorcy,
  - c) organizację imprez kulturalnych, promocyjnych, rekreacyjnych lub sportowych związanych z promocją lokalnych walorów,
  - d) zagospodarowanie przestrzeni publicznej, z wyłączeniem pasów drogowych dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich;
- 2) rozwijanie aktywności społeczności lokalnej przez:
  - a) promocję i organizację lokalnej twórczości kulturalnej lub aktywnego trybu życia, z wyłączeniem remontu i budowy budynków mieszkalnych,
  - b) promocję lokalnej przedsiębiorczości,
  - c) remont połączony z modernizacją lub wyposażenie istniejących świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcję oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do tych obiektów;
- 3) rozwijanie turystyki lub rekreacji na obszarze objętym LSR przez:
  - a) utworzenie lub zmodernizowanie punktów informacji turystycznej, bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych związanych tematycznie z ofertą turystyczną obszaru objętego LSR, przygotowanie i wydanie folderów oraz innych publikacji informacyjnych i promocyjnych dotyczących obszaru objętego LSR,
  - b) budowę, odbudowę, przebudowę, remont połączony z modernizacją, zagospodarowanie lub oznakowanie obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz wyposażanie obiektów pełniących funkcje turystyczne i rekreacyjne, z wyłączeniem hoteli, moteli, pensjonatów oraz bazy gastronomicznej;
- 4) promowanie, zachowanie, odtworzenie, zabezpieczenie lub oznakowanie cennego, lokalnego dziedzictwa krajobrazowego i przyrodniczego, w szczególności obszarów objętych poszczególnymi formami ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000;
- 5) promowanie, zachowanie lub oznakowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego przez:
  - a) odbudowę, renowację, restaurację albo remont lub oznakowanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objętych ewidencją zabytków, z wyłączeniem budynków mieszkalnych,
  - b) remont lub wyposażenie istniejących muzeów lub innych obiektów pełniących ich funkcje,
  - c) kultywowanie:
    - miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów,
    - języka regionalnego i gwary,
    - tradycyjnych zawodów i rzemiosła,
  - d) prowadzenie badań nad obszarem wdrażania LSR innych niż realizowane w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 23 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013,
  - e) promocję lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego,

- f) urządzenie miejsc pamięci związanych z wydarzeniem historycznym, w tym przez budowę, odbudowę, renowację, restaurację albo remont lub oznakowanie obiektów budowlanych i zagospodarowanie terenu wokół nich;
- 6) inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług, których podstawę stanowią lokalne zasoby, tradycyjne sektory gospodarki lub lokalne dziedzictwo, w tym kulturowe, historyczne lub przyrodnicze, zwanych dalej „produktami lub usługami lokalnymi”, albo podnoszenie jakości takich produktów lub usług przez:
- a) udział w targach i konkursach produktów lub usług lokalnych,
  - b) promocję produktów lub usług lokalnych,
  - c) uzyskanie certyfikatów i uczestnictwo w systemach jakości innych niż realizowane w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013,
  - d) budowę, adaptację lub wyposażenie niemieszkalnych obiektów budowlanych wykorzystywanych do prowadzenia sprzedaży produktów lub usług lokalnych,
  - e) budowę, adaptację lub wyposażenie niemieszkalnych obiektów budowlanych wykorzystywanych do tradycyjnego wyrobu produktów lokalnych,
  - f) badanie rynku produktów lub usług lokalnych
- z wyłączeniem działalności rolniczej;
- 7) wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności kulturalnej lub gospodarczej, w tym polegającej na wynajmie pokoi w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem działalności rolniczej.

Załącznik nr 2
(uchylony)